C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

MINISTERUL DE INTERNE
INSPECTORATUL JUDETEAN BISTRITA NASAUD
= SECURITATE =

STRICT SECRET
Ex.nr. 1

Nr. 00280

Lui. Kalman -

I N T I L N I R E A
cu informatorul "H-33".
18.03.1975, ora 11.
Casa "VIORICA"
Participă ind."100" şi "103".

I. = informatorul
M. = Ind."100"
E. = Ind."103".

E. = S-o luăm de la început, cu spectacolul.

I. = Repetiţiile au început mai demult, dar eu n-am putut participa din cauza examenelor. Cînd am mers şi eu, deja s-a conturat ce se va prezenta.

Sînt foarte mulţi participanţi noi, veniţi de la Uitlaj şi alte intreprinderi din oraş, în urma propagandei pe care au făcut-o ei.

E. = Cine sînt aceştia şi cum au reuşit să-i aducă? Cînd s-a făcut propaganda asta şi noi n-am ~~xkkmk~~ reuşit să ştim mai devreme? Pentru că n-aţi ştiut, nu?

I. = N-am ştiut. Cînd m-am dus eu la prima repetiţie, în 3 martie, i-am văzut deja acolo. In primul rînd au venit nişte muzicanţi, cîţiva băieţi despre care ştiu că lucrează la Utilaj greu, dar nu-i cunosc după nume. Pot însă ca să le aflu numele. Această recrutare s-a făcut prin BARATOSI şi prin DOBO ăla şi familia HORVATH. Prin cunoştinţele lor de la Branişte, Beclean şi alte comune au căutat să-i adune pe cei ce ştiu să cînte, solo sau la instrumente. S-au adunat peste 30. Nu i-am văzut pe toţi întotdeauna pt. că repetiţiile pentru scenetă se fac într-o sală, iar ceilalţi repetă în altă sală. O să aflu cum îi cheamă pt. că Horvath a venit cu ideea ca după spectacolul de sîmbătă, luni să ne întîlnim toţi şi să se facă prima citire cu noile persoane care au fost cooptate în echipa de teatru, să se înceapă repetiţiile pt. "cheful boieresc", noua piesă care se va prezenta, nu se ştie cînd. El e convins că va merge şi că la cealaltă piesă a renunţat din lipsă de bărbaţi.

In orice caz repetiţiile vor dura cel puţin pînă la începerea noului an şcolar, întrucît este o piesă pretenţioasă: dramă în trei acte, cu muzică, personaje multe - va fi greu de realizat.

In legătură cu spectacolul de sîmbătă, s-au făcut toate demersurile legale, din cîte ştiu eu. Am văzut programul. Titlul spectacolului este titlul unui cîntec popular maghiar: "Vîntul de primăvară aduce ploaie".

Spectacolul va fi deschis de D-na Horvath cu o poezie de Horvath Imre "Mi-am construit un turn".

-//-

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

Autorul,copil fiind,a clădit un turn din coceni de porumb.Bunicul său a aruncat un alt cocean în turn şi l-a dărîmat.El s-a supărat dar bunicul i-a spus că aşa e şi în viaţă.Morala ar fi că nu trebuie să te descurajezi în faţa loviturilor soartei pt.că oricînd se poate lua totul de la început.

E. = Oare asta nu se referă la ceva mai concret?

I. = Eu mă tem că da.

E. = Nu v-a spus ea ceva?

I. = N-am discutat aşa ceva,dar părerea mea personală şi neverificată este că s-ar putea referi la(echipa de teatru) lovitura primită de echipa de teatru şi refacerea echipei.E o părere personală,dar nu cred să fie Horvath atît de prost ca să nu vadă aici ceva şi să n-o fi făcut cu intenţie.

E. = In ce priveşte scopul spectacolului?

I. = Scop în sine nu cred să fie.BAKO a pus problema să se amîne cu o săptămînă pentru sărbătoarea de paşti.Bătrînul BINDER a spus că e post şi că s-ar putea să nu vină cei din secuime. N-aş putea spune că scopul ar fi aniversarea din 15 martie pentru că în cazul ăsta ar fi făcut spectacolul săptămîna trecută.S-ar putea însă pune problema că s-au temut să nu fie prea bătător la ochi.Eu personal n-am auzit ca aceasta să fie intenţia,de a da un spectacol imediat după aniversarea revoluţiei. din 1848.Nu cred să fie asta.

E. = Si-a serbat ziua?

I. = Si-a serbat-o dar nu la Casa de cultură.A invitat cîteva persoane: familia BORSOS(care lucrează la spital,şi el şi ea sînt în echipa de teatru,ea e româncă,dar ei vorbesc ungureşte acasă),D-na KANTOR şi nu ştiu dacă şi SZORENYI pentru că MIKI n-a fost la repetiţii duminică.

Interesant este că regizorul este Horvath Pal,iar regia muzicală este semnată de Baratoşi.

E. = Cred că ar fi momentul potrivit pentru a face joncţiunea despre care am discutat.

I. = Si eu cred.La scoala de muzică eu făcusem cunoştinţă cu el prin Baciu Silviu,deşi nu s-a mai pus problema ca să fac acuma cunoştinţă,dar n-am putut să stăm de vorbă tocmai pentru că făceam repetiţii separat.Deci urmează ca discuţiile să se continue după spectacol,în viitor.Cum spuneam piesa "Chef boieresc" cuprinde şi muzică şi el se va ocupa de asta -va participa la toate repetiţiile.A fost cooptat de familia Horvath.

E. = Spunea$i că au venit mai mulţi de la Cireşoaia, de la Beclean sau din alte comune.

I. = Da,dar ei la ora actuală locuiesc în Bistriţa. Cîţiva sînt la liceul seral,la "Liviu Rebreanu".Sînt tineri,unii sînt şi căsătoriţi.

E. = Cum de-a reuşit să-i aducă?Cine i-a căutat şi i-a adunat?Noi n-am ştiut despre asta nimic.Ne trezim în faţa faptului împlinit.

I. = Părerea mea este că ăştia care au venit de la Cireşoaia,de la Branişte - de unde e PIRI - au fost cooptaţi de ea sau de ei amîndoi,cînd au fost acasă la ea.O fi făcut ei cu această ocazie,propagandă să se face un spectacol pentru populaţia maghiară din Bistriţa şi or fi făcut apel la cei ce ştiu să cînte,să danseze etc.Aşa cred eu că s-or fi petrecut lucrurile pt. că la repetiţia din 2 martie Horvath întreba pe cineva "Cum îl cheamă pe ăla din Branişte?Nu-i spui tu să vină joi?"Deci cam aşa s-a făcut mobilizarea.Respectivul a adus trei,altul a mai adus trei şi uite aşa s-a făcut.

-//-

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

E. = Cunoaşteţi ceva nume?
I. = Nu cunosc.
E. = Dar din vechea formaţie?
I. = MIKY SZORENYI, Familia BORSOS, eu, KANYLAI(?), MARIKA PETER şi atît.
E. = KANTOR BETI este?
I. = Ea e sufleur.
E. = NAGY ANDREI?
I. = Nu. Cel puţin la acest spectacol nu va participa.
E. = Piesa asta are ceva deosebit?
I. = Nu.
E. = Intre timp m-am documentat şi eu. Se pare că scriitorul satirizează moravurile timpului său, şcoala şi incapacitatea ei de a pregătix omul pt. viaţă, nu?
I. = Da. Personajul pe care-l joc eu rămîne, la o vîrstă oarecare după terminarea liceului fără serviciu, fără bani, nemîncat de 2 zile. Se întîlneşte cu un vechi prieten, un şmecher, care îi spune că merge la bancă să-şi ia diferenţa de valută. Omul nostru nu pricepe despre ce-i vorba, iar şmecherul îl trimite să-şi ia înapoi taxele de şcolarizare de la cei ce nu l-au învăţat nimic pt. viaţă.
E. = Nu cumva se încearcă să se ironizeze actuala şcoală?
I. = Nu, nu cred. Urmează ca să văd textul original pt. că, la un moment dat, am impresia că Horvath a schimbat textul original pt. a lovi în directorul liceului. Aşa cred eu. Cineva vrea să intre în audienţă la director şi intendentul îl anunţă. Directorul răspunde că numai mircurea şi sîmbăta sînt audienţte. Intendentul spune că nu e vorba de un părinte şi nici de un elev. Directorul întreabă cum arată. Intendentul răspunde că are o mutră de semi-tîmpit. La mine scrie în continuare doar atît: "Aha, înţeleg. Pofteşte-l înăuntru". Horvath însă a adăugat: "Aha, înţeleg. Probabil că o fi vorba de un alt director de şcoală".
La ultimele repetiţii Horvath a băgat asta în plus. Urmează ca să văd eu originalul şi dacă Horvath o să insiste în continuare. Nu cred să fue aşa ceva în piesă. Nu se înţelege el prea bine cu directorul liceului.
Piesa este o comedie, o satiră a şcolii, a profesorilor. Fiecare profesor e prezentat cu un tic, cu ceva caracghios. Sînt prezentaţi ca nişte tîmpiţi sau maniaci. Situaţiile de asemene sînt groteşti. La sfîrşit personajul principal mulţumeşte pentru diplomă şi spune că merge cu ea să se angajeze ca măturător de stradă. Nu cred că ar avea brco legătură, că ar viza şcoala actuală. Singura problemă ar fi cea legată de director.
Spectacolul va avea loc sîmbătă la ora 8. Se vor face afişe de mînă. Aseară mă întreba Horvath cum să traducem titlul piesei (Restituiţi-mi taxele şcolare).
E. = După piesă se va face un banchet?
I. = Pe afişe scrie că va fi bal.
E. = Pentru toţi, sau numai pt. maghiari?
I. = Va fi un bal cu intrare boună. Amănuntele se vor anunţa după spectacol. Cred că poate intra oricine.
E. = Muzica va fi aceiaşi?
I. = Cred că da.
E. = Acum ar fi momentul să încercaţi apropierea de Baratoşi. Il invitaţi la o cafea sau găsiţi cumva vreo ocazie ca să că apropiaţi.

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

I. = Va fi uşor pt. că aigur va fi cooptat în piesa care se va pregăti pt.spectacolul următor.Vineri va fi repetiţia generală.Dacă vă interesează a-ţi putea trimite pe cineva ca să vadă.

E. = Dar din moment ce sînteţi dv. acolo,ce rost are să mai trimit pe altcineva?

I. = Aşa e.Eu nu am spus încă totul pt. că n-am văzut tot spectacolul .O să-l văd vineri la repetiţia generală. Toţi anii de liceu,secţia maghiară,sînt cooptaţi în acest spectacol.

E. = Cu Baratoşi încercaţi să aveţi relaţii cît mai apropiate,dar asta bineînţeles,cu timpul,fără să forţaţi lucrurile .Incercaţi apoi să aflaţi care sînt relaţiile lui cu Horvath,ce alte relaţii mai are.

I. = El cu Horvath nu se tutuiesc.Asta şi din cauza diferenţei de vîrstă.Probabil că relaţii mai apropiate a avut Horvath cu părinţii lui.Baratoşi n-are decît 22-23 ani.

E. = Ceea ce face ea cunoaşteţi?

I. = In mare:dansuri şi cîntece,muzică populară şi uşoară,toate cîntecele fiind ale unor compozitori maghiari.

E. = Muzica din cine-i compusă?

I. = Baratoşi,2 bătrîni,ţigani,maghiarizaţi.

E. = Cum îi cheamă?

I. = Nu ştiu.Stau acolo,în ţigănie.Unul cîntă la contrabas şi altul la violoncel.D-na Botoş Elvira la pian,un băiat tînăr de la utilaj(din ăştia noi)cîntă la vioară;altul din ăştia noi,tînăr,cîntă la acordeon şi încă unul la baterie.Pot să le aflu numele.

E. = N-ar fi rău.

I. =Unul,Lapoşi Ioszef cîntă cîteva cîntece populare. E mare amator de fotbal şi e cunoscut în Bistriţa.Nu ştiu ce lucrează.

E. = Dacă pînă la repetiţia de vineri apar ceva probleme,vă rog să mă căutaţi.Legat de SZILAGYI?

I. = Nu prea am noutăţi.Si-a cam băgat coada între picioare.Am aflat ce lucrare intenţiona să facă pt. gradul I,dar a renunţat din lipsă de timp şi pt. că i-a născut nevasta şi n-a reuşit să facă rost de materiale de la arhivele statului din Bistriţa.

Titlul lucrării "Judeţul Bistriţa-Năsăud,între cele două războaie mondiale".L-am tras eu puţin de limbă.I-am spus că materiale se găsesc,dar depinde cum se interpretează,zice "Las că ştiu eu cum să le interpretez.Nu-ţi bate tu capul cu asta.Bineînţeles că depinde de prisma prin care văd problemele."N-a renunţat definitiv.A spus că la vară,cînd va avea mai mult timp,se va apuca din nou.

E. = Care sînt relaţiile lui cu vechii săi prieteni din Ungaria?

I. = Nu ştiu nimic.In 6 aprilie organizez eu o excursie la Budapesta cu elevii.

E. = Cu secţia maghiară?

I. = Nu.Cu secţia română.Nici unul de la secţia maghiară nu s-a înscris.Mai am 4 locuri.

E. = Cu Szilagyi,atît?

I. = Da.Inainte de alegeri a avut răbufnirile acelea,dar pe urmă nimic.Sînt în relaţii foarte bune cu el.

E. = El e abonat la ziarul "Magyaraulsag"(?).

I. = Da.Am două numere la mine pentru că mi le tot dă ca să le citesc.Le dă şi lui Horvath,Schneider ... La alţii nu le dă.E o revistă politică,cum ar fi la noi "Lumea".Deosebirea

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

256

este că-şi bate joc de chinezi şi preamăreşte pe ruşi.Are şi o rubrică interesantă "Din presa străină".

L-a abonat prietenul lui din Ungaria.Mi se pare că se putea face abonament şi în România,pentru că scrie şi în revistă şi preţul unui abonament în Roâmnia.

E. = Ne-ar interesa relaţiile cu cei din afară.

I. = El ştie de plecarea mea în Ungaria şi mi-a spus că o să mă roage ceva.

E. = Să luaţi legătura cu mine imediat ce a-ţi discutat cu el,ca să vedem despre ce-i vorba şi ce-i de făcut.

I. = Intr-o zi a afirmat la şcoală :"Am gură prea slobodă".I-am zis "Eu am vrut să-ţi spun că tu îi cam dai drumul". Zice "Mi-a mai spus cineva că eu îs omul securităţii,pt. că altfel nu mi-aş permite să vorbesc ceea ce vorbesc" Vă redau cuvintele lui.Rîdea cînd mi-a spus.N-a crut să-mi spună cine i-a zis aşa. Vorbea ironic ca şi cum ar fi spus: "Auzi,eu să fiu bănuit de aşa ceva.Pînă unde poate merge prostia omenească."

E. = Are multe relaţii în Bistriţa,pe care noi nu le cunoaştem.

I. = Relaţii cu care să se viziteze eu nu prea cunosc.El cam pleacă la Reghin,la Tg.Mureş şi la bătrînii săi şi ai soţiei(la Uriu).Părinţii săi sînt într-o comună de lîngă Dej.La Tg.Mureş şi Reghin spune că merge la magazinul "Moto-velo", la "Autoservice",pentru bujii şi pentru mai ştiu eu ce.

E. = Merge des?

I. = Da,şi azi pleacă.

E. = Aţi putea şti cu 2-3 zile înainte cînd pleacă?

I. = Da,desigur.

E. = Vedeţi ce discută în legătură cu evenimentele care se pregătesc,Congresul partidului maghiar etc.El,ca profesor de istorie,nu face nişte afirmaţii de dragul de a le face.

I. = Atitudinea lui de iredentist e certă.

E. = Asta mă interesează în mod deosebit şi cine îi alimentează această atitudine.Trebuie să mai aibă un susţinător. Citind presa maghiară,nu încearcă să dea anumite interpretări?

I. =In presa maghiară- din cîte am citit eu,nu apar asemenea probleme.Oficial nu se pune problema asta în Ungaria.

Cît despre interpretările lui,n-am observat.O să fiu atent pe viitor.

Altceva vreau să vă spun: In legătură cu schimbul de locuinţă cu colegul dv. a zis: "De unde să ştiu eu ce mi-a lăsat ofiţerul în perete,sub duşimea etc.Că doar am mai păţit eu de-astea în clasă".Se referea la posibilitatea de a fi recepţionat.

E. = Si deci se fereşte.

I. = Am impresia că da.Acasă el nu discută aşa lejer ca pe stradă.Vă d eu nişte rezerve,Si înainte de a se muta se întîmpla ca eu să aduc vorba despre Ardeal sau alte teme de acest fel,iar el schimba placa repede.Nu ştiu dacă era voluntar sau nu.

E. = De ce nu i-aţi spus să-şi caute prin casă, s-o dărîme!

I. =M-a invitat într-o excursie în Făgăraş,cu elevii Nu i-am dat răspuns spunînd că eu îs angajat vara la O.J.T. şi nu ştiu.

E. = Ar fi splendid să puteţi merge.

I. = Să vedem.

E. = Cu Benko ce se mai întîmplă?

I. = Este tipul omului revoltat,care ţine revolta în el.

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

Ură faţă de sistem în general,faţă de şcoală,sistemul de învăţământ de la noi.Foarte puţin răbufneşte din el.Nu se poate spune că se manifestă.

Ultima dată mi-a spus că aşteaptăo familie de prieteni din Ungaria şi m-a întrebat ce ştiu despre primirea unor vizitatori străini.I-am spus că ştiu că e vorba de o amendă de peste 5.ooo lei şi l-am sfătuit să anunţe la O.J.T. şi la miliţie şi să le asigure o cameră la Hotel,motel etc.M-a întrebat dacă poate să facă un chef,dacă poate să meargă la cabana lui de la Fîntînele(pe care o are cu Tibi Toma).I-am spus că eu cred că poate,dar să anunţe.Se informa.

E. = Deci e precaut.

I. = Da,e foarte precaut.

E. = In ce relaţii se află cu Tibi Toma;

I. = Potrivite.

E. = Mi-amintesc că mi-aţi spus în urmă cu peste un ande nişte manifestări din partea lui,mai violente.

I. = Da.N-am mai observat asemenea manifestări. Doar că atît el ,cît şi Szilagyi vorbind despre români spun " "ăştia".

E. = Dar cu profesorii de la secţia maghiară nu are intimităţi?

I. = Nu are.Cu Horvath lucrează amîndoi în laboratorul foto şi ei se mai vizitează,doar ei doi,nu şi familiile. Au plecat şi la Fîntînele împreună.

E. = Nu-şi expune punctul de vedere în diverse situaţii?

I. = Nu.Cînd se discută probleme politice nu l-am auzit niciodată comentînd.Cel puţin la şcoală.

E. = Din prudenţă sau aşa e firea lui?

I. = Nu mă pot pronunţa.Cred totuşi că e vorba de o rezervă pt.că tot se observă ura lui uneori,deşi izbucnirile lui sînt legate de probleme de învăţămînt şi nu probleme politice.

E. = Acum altceva.Stiu că aveţi o serie de cunoştinţe în oraş.Să nu ne limităm la aceste 2-3 persoane din cadrul şcolii.Aş vrea să ne desfăşurăm puţin mai mult.Să vedem care este starea de spirit,discuţii,comentarii în rîndul maghiarilor. Dv.puteţi mai uşor să vă apropiaţi de ei.Aveţi atîtea cunoştinţe în rîndul prărinţilor,pe la O.J.T. etc.Afaceri cu valută etc.

I. = Eu mi-am cumpărat-o singură bricheţă.Mi-a cumpărat-o Sorin Berbecaru cu 25 de mărci şi i-am plătit-o .

Nu ştiu cine se ocupă de această problemă,dar eu l-aş urmări pe acest Sorin cu nemţii lui.

E. = N-am nimic împotrivă.Eşti în relaţii bune cu el?

I. = Da.După mine,este un tip neserios,obişnuit cu băuturi,femei,viaţă uşoară.

E. = Să vedem,dacă se poate,dacă nu cumvanemţii ăştia urmăresc la el ceva,dacă nu cumva caută informaţii sau altceva.De ce-l tot servesc pe el nemţii ăştia,ba cu una,ba cu alta?

I. =Eu îl cunosc,de peste un an,cînd am început să predau la liceul agricol.Mereu intra la NETEX şi CPL ca să se întîlnească cu specialiştii nemţi.Stiu sigur că s-au făcut multe chefuri la el acasă.In "Decebal" stăteau 4 nemţi care mereu mergeau la el acasă.Mergea şi el la ei.Le făcea rost de femei, foarfe din astea cunoscute şi făceau chefuri aici sau la Sîngeorz, Cormaia.Mergea şi Blazian(fiul doctorului).In relaţii mai bune se află cu un neamţ care are o gagică la Tg.Mureş şi pe care vrea s-o ducă în Germania.

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

E. = Cu Piri a-ţi mai avut ocazia să discutaţi?

I. = Nu.Poate că vara asta o să am ocazia.Relaţiile sînt aceleaşi,bunr.Am fost de mai multe ori la ei.

E. = La Jeica ai avea ocazia să mergi cumva?Să vedem ce mai e cu popa.

I. = E un secui înrăit.Il cunosc bine.E cam departe şi trebuie timp.Cînd am avut elevi de acolo şi se pleca cu piese de teatru era uşor.Aşa e greu să găsesc motiv.

E. = Nu-i cunoşti pe profesori,pe învăţăzori?Poate intri în discuţie cu careva,cu ocazia cercurilor pedagogice şi-ţi face vreo invitaţie.

I. = Nu-i prea cunosc decît din vedere.O să mai reflectez,dar deocamdată nu am motive.Dacă voi avea elevi la anul viitor de la Jeica,va fi foarte simplu.

Poate o să-l întîlnesc prin oraş din întîmplare.

A.P.

Măsuri : Informaţia privind pe H.P. şi echipa de teatru va fi verificată prin informatorii "Pescaru Dan" şi "Popescu".In ceea ce îl priveşte pe B.B. se vor face propuneri de închidere a D.U.I. şi lucrarea în viitor în S.I.G.

Materialul cu B.S. va fi dat spre exploatare la Bir-3.

După verificarea materialului se va face o informare la P.C.R. cu problemele ce au apărut.

-1o3-

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

copiat după redare.
dac.B.V./5 ex.
1 ex. la D.U.I. - H.P.
1 ex. la D.U.I. - S.Z.
1 ex. la inf."Popescu".
1 ex. la inf."Pescaru".
1 ex. la inf."H-33".
RD/191/146/8.05.1975